

ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ ЗАСОБІВ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Н.С. Попович, І.Ю. Гайдай
Автомобільно-дорожній інститут
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

На сучасному етапі розвитку в Україні в умовах нестабільної економіки багато підприємств і галузей промисловості мають ще невикористані резерви підвищення ефективності роботи та зміцнення фінансового стану. Важливе місце серед них посідають питання раціонального формування і використання оборотних засобів.

Питання ефективного управління оборотними засобами промислових підприємств розглядається в працях Ш.Т. Ахмедова, Ю.В. Колесника, М.В. Шарко, С.С. Галузи, Л.М. Киби та інших вчених-економістів. Але аспекти управління оборотними засобами промислових підприємств недостатньо досліджені.

Проведений аналіз статистичних даних Державного комітету статистики України дозволяє виділити наступні проблеми в галузі формування й використання оборотних засобів промислових підприємств України:

1. Недостатність коштів для здійснення операційної діяльності внаслідок високого рівня дебіторської заборгованості й високоліквідних активів. Структура оборотних засобів промислових підприємств характеризується перевагою дебіторської заборгованості (у середньому понад 65%), незначним ростом частки товарно-матеріальних цінностей (з 23% до 28%) і низьким рівнем високоліквідних активів (до 5%) [1, с. 29]. Наявність значної частки простроченої дебіторської заборгованості виступає причиною зниження власних кредитних можливостей підприємств. У свою чергу заморожування коштів у розрахунках приводить і до неможливості підприємств інвестувати частину чистих операційних доходів у короткострокові фінансові інвестиції, що могло б бути додатковим джерелом фінансування.

2. Низький рівень рентабельності оборотних засобів. Основна причина цього полягає в тому, що вітчизняні товаровиробники як пріоритет росту доходу від реалізації обирають ціновий фактор, а не випуск нової конкурентоздатної продукції, різні методи стимулювання попиту й збуту продукції, впровадження нових технологій виробництва, залучення висококваліфікованих фахівців у технологічні галузі виробництва.

3. Наявність зайвих виробничих запасів або їхня недостатня кількість. Це виникає внаслідок недосконалості процесу нормування або планування виробничих запасів за їх структурними складовими, що дозволяє враховувати ринковий попит на продукцію, позицію конкурентів, стан портфеля замовлень, взаємини з постачальниками тощо.

На основі проведеного дослідження можна визначити заходи по підвищенню ефективності формування і використання оборотних засобів промислових підприємств.

По-перше, це оптимізація постачання. Більша частина оборотного капіталу підприємств зосереджена в запасах, а це близько 10-50% активів підприємства; у виробництві витрати на утримання запасів складають 25-30% загального обсягу витрат [1, с. 28]. Тому актуальним є визначення оптимального рівня запасів на всіх стадіях функціонування підприємства.

По-друге, це впровадження комплексної механізації та автоматизації виробництва. Економічний ефект виявляється у формі приросту виготовленої продукції, прискорення оборотності оборотних засобів, скорочення тривалості виробничого циклу, зниження витрат на виробництво, зниження кількості робітників та

обсягів ручної праці, зменшення травматизму та виплат підприємства у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю працівників.

По-третє, це кредитування запасів. Необхідність у кредитуванні виникає виходячи з особливостей виробничої діяльності промислових підприємств. Як правило, розрахунки з споживачами за відвантажену готову продукцію проводяться на кінець місяця, але протягом поточного місяця підприємство має потребу у оборотних засобах. Тому необхідно брати короткострокові позики щоб забезпечити безперебійну роботу підприємства.

Кожний із запропонованих шляхів має певний позитивний вплив на використання оборотних засобів підприємства. Скоординована робота всіх учасників виробничого процесу, зацікавленість керівництва та персоналу підприємства у підвищенні результативності роботи, асигнування та підтримка з боку держави, вдосконалення наукового рівня виробничого процесу та впровадження нової прогресивної техніки призведе до покращення фінансового стану промислових підприємств в цілому та окремих напрямків їх діяльності, в тому числі і до підвищення ефективності формування і використання оборотних засобів.

Таким чином, політика формування і використання оборотних засобів промислових підприємств характеризується значним перевищенням дебіторської заборгованості над кредиторською, що заморожує кошти в розрахунках. Слід позитивно оцінити відносно стабільну частку товарно-матеріальних цінностей, що дозволяє говорити про потенційні можливості суб'єктів господарювання до виконання виробничої програми й програми реалізації продукції. Ефективне формування і використання оборотних засобів – один із напрямків підвищення прибутковості та рентабельності підприємства, стабілізації економіки та необхідна передумова економічного зростання.

Література

1. Оденат А.А. Удосконалення методики аналізу оборотних коштів промислового підприємства // Схід. – 2007. - №4 (82). – с. 27-30.